16

Q. D. B. V.

SPECIMEN INAUGURALE CHIMICO-MEDICUM

DE

MERCURII USU ET ABUSU,

QUOD

DIVINA ASSISTENTE GRATIA

IN ILLUSTRI MARBURGENSIUM UNIVERSITATE

CONSENSU ET AUCTORITATE

AMPLISSIMÆ ET GRATIOSÆ

FACULTATIS MEDICÆ

Pro GRADU DOCTORATUS

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS, PRIVILEGIIS ET INSIGNIBUS RITE OBTINENDIS

PUBLICÆ MAGNIFICI ET AMPLISSIMI

SENATUS ACADEMICI

DISQUISITIONI

IN AUDITORIO MAJORI HORIS CONSUETIS

AD DIEM VII. AUGUST. ANN. MDCCXXVII.

SUBMITTIT

JOHANNES GEORGIUS RAUCH, WISBADIO-NASSOICUS.

MARBURGI CATTORUM,

Typis PHILIPPI CASIMIRI MüLLERI, Acad. Typogr.

PROOEMIVM.

DE MERCVRIO & *ex* MERCVRIO *paratis medicamentis, ut de quibusvis ferè generoſis aliis, non unum omnium, & ferè minus æquum eſt plerorumque judicium. Sunt, qui* mercurium *planè è materia medica proſcribunt, & pro remedio maximè nocivo, imò noxioſiſſimo Toxico, minerali ſtygio, totâ naturâ deleterio habent & declarant; vel ad minimum* mercurii, *ut ancipitis periculi* Prothei *pravam diſpoſitionem corpori facilè imprimentis, uſum potius diſſuadere, quàm commendare malunt: & vix, niſi tentatis prius, ut ajunt, reliquis mitioribus medicamentis, illum adhibere audent, adeoque nimis cautè, vel ut rectius dicam, nimis timidè, dum hujus naturam,*

correctionem & uſum non ſatis cognitum habent, in- cedunt. Sunt contra alii, prioribus planè contrarian- tes, qui ad alterum quaſi extremum temerè nimis prolabuntur, & absque ulla ratione, conſideratione, absque præparatione quoque debita, atque adeo reli- cta cruditate evidentiori, quin immo aucta per ine- ptam præparationem vi draſtica, in quibuscunque fe- rè morbis chronicis & deſperatis, Mercurialia *ad in- ſtar panis devoranda tectè commendantes, Dei & Proximi obliti, non rarò ad certiſſimum præcipitium viam ſternunt & pandunt; Aſt ſciant hi, quod ſem- per & ubique medium tenuerint Beati, quodque in Medicina nihil niſi tutum ſit jucundum & commen- dabile. Cujus intuitu inductus, operæ pretium fore exiſtimavi, ſi Speciminis Inauguralis locô, Numinis Altiſſimi fretus auxiliô,* Mercurii *principia conſtituti- va, quantum aſſequi licet, & ex hiſce dependentem* uſum & abuſum *medicum, paucis impræſentiarum, donec in futurum in quibuſdam experientia magis e- doctus & confirmatus fuero, perveſtigarem. Faxit Deus O. M., ut hi conatus in ſui Nominis Gloriam, & ægrotorum ſalutem cedant. Tu interea Benevole Lector! ut hæcce conamina æquo animo excipias, ex- opto atque rogo.*

A

§. I. Quò

§. I.

QUò autem omnem cæſpitandi occaſionem avertamus, in ipſo ſtatim limine diſtinctas varii MERCURII ſignificationes, quemque nos intelligamus, & quid denique per ejuſdem USUM & ABUSUM accipi debeat, commemorabimus & explicabimus: Venit autem nobis notio *mercurii* ſub quadruplici differentia, utpote 1mo) *Philoſophorum*, qui adeptis eſt decantata illa materia pro Lapide Philoſophorum 2) *Chimicorum*, qui ad principia illa chimica, ſal, ſulphur & mercurius, ab analogia minerali metaphoricè ita nominata, referendus 3) *corporum*, vel *metallicus*, &, ut quidam volunt, reſuſcitatus, qui verò artificiale eſt productum, & pondus ad differentiam ſequentis in eodem continente obtinet majus, 4) *Vulgi*, ſeu *communis*, qui ſatis notus eſt *Liquor ille metallicus colore & ſplendore argentum referens, inſignique gaudens fluiditate & ponderoſitate*, de quo hîc nobis propriè eſt ſermo; Reperitur autem ſub forma duplici, vel enim nativus, in mineris actu fluens & vivus occurrit, unde *virgineus* appellatur, vel ex mineris mercurialibus, utplurimum *cinnabarinis*, per additamenta alcalina & cætera ſubjecta, ſuperfluam ſulphuream ſubſtantiam imbibentia, vel *petroſis*, per ſe deſtillando elicitur. USUS denique titulum declaraturi cum vulgari illius acceptione conſentimus, atque ita illum pro legitima, non temeraria & confuſa, ſed prudenti, & hinc exoriente tuta rei aptæ ad bonum finem conſequendum applicatione habemus & deſignamus; ABUSUS verò nobis id eſt, quod è diametro priori contrariatur, adeoque il-

 legiti-

legitima, imprudens, pernicioſa, vel ad minimum ancipitis periculi ſuſpecta applicatio rei, aut ſuâ naturâ, aut ejus perverſo uſu, ad finem bonum conſequendum ineptæ. Utriusque & recti atque ſalutaris *uſus*, & *abuſus*, indeque conſequentium graviſſimorum vitæ atque ſanitatis damnorum, quantum pro inſtituti noſtri ratione, & diſſertationis Academicæ modulo fieri poteſt, dabimus deſcriptionem atque animadverſionem.

§. II.

Convertimus itaque nos ad *mercurii geneſin* explorandam & definitione breviſſimis tradendam, quæ verò undique ſpinoſis difficultatibus cincta apparet, dum Phyſici æque ac maxima ex parte Chimici ſeſe vix explicantes, & modò generalem circa accidentales mercurii (quas vel per ſe poſſidet, vel per accidens ignis nempe ope refert) qualitates & affectiones ſoliciti ejuſdem hiſtoricam tradunt deſcriptionem, e. g. eſſe *ſubſtantiam metallicam fluidam* & *volatilem* in igne, unde principium evaporabile, & ſervus fugitivus chimicis audiat: *fluidam albam fulgentem*, & hinc ratione coloris argenteam, cujus reſpectu Græcis ὑδράργυρον, hydrargyrum, ſeu argentum vivum appelletur: *fluidam ponderoſam*, propterea que aquam metallicam, liquorem mineralem, vel ſuccum & humorem metallicum dici: *mobilem*, unde mercurius vivus nuncupetur: *ſubtilem*, *mutabilem* & *inconſtantem*, varias formas, diverſosque imò omnes colores vulcani beneficiô induentem, ideoque prothei vivi, vel mercurii verſatilis & πολυτρόπȣ nomine venire. Cæteroquin ex parte quoque chimici ſpecialem eſſentiæ *mercurii* definitionem exhibituri ſatis obſcuri videntur, qui formam mercurio propriam eſſentialem, aſt ignotam & non nomina-

tam

tam perhibent. Quibus & pari cenſu accenſendi merito ſunt ii, qui geneſin mercurii ex aqua deducunt, & cum HELMONTIO mercurium, ut aquæ filium, nihil aliud, quam humidum, viſcoſumque aëris & aquæ leviter coctum & digeſtum, ac ſpiritibus mercurii Planetæ impraegnatum corpus eſſe contendunt. Cum vero BECCHERVS de phyſico-chimicorum experimentorum ſoliditate ſuo tempore maxime ſolicitus multo convenientiorem præ aliis foveat opinionem, dum mercurium pro decompoſito metallico-minerali æſtimat, ita & plauſibiliorem ex illius traditis experimentis deſumtam ſententiam mutuabimur, adeoque ſequentem de *mercurio communi* trademus definitionem: quod nempe ſit *metallum potius imperfectum, quàm perfectum, tenerrima & intima mixtione cum terra ſalis communis fluidificante in ſubſtantiam fluidam, mobilem & volatilem redactum.*

§. III.

Quo autem hæcce noſtra *mercurii* quoad principia ſua conſtitutiva Definitio non nudis innixa videatur ſpeculationibus, quam breviſſime, quantum fieri poteſt & aſſequi licet, illam Chimicorum quorundam ſolertiorum experimentis confirmabimus, & ex effectu mercurialium poſtmodum illuſtrabimus; *Subſtantiam* igitur *metallicam mercurii* quod attinet, eam probat ponderoſitas, color, nec non juxta quosdam facilior in ſphæras mutatio & formatio: *Terram* vero illam *fluidificantem* & *mercurificantem* ita dictam in ſale communi reperiendam probant iſtius antea citati BECCHERI experimenta de corporum metallicorum mercurificatione, in quibus ſal commune ceu medium ex metallis mercurium conficiendi comendatur, & hinc in *Phyſica ſua ſubterranea* Sect. VI. cap. VIII. §. IX.

pag. 540. inquit: *ſe errore didiciſſe mercurios facere, & in ſale arſenificantem & mercurificantem terram, id eſt Alkaeſt à mercurio Philoſophorum diſtinguere,* item in minera arenaria pag. 898. & 915. ait: *Certe ſcio, quod mercurius ex ſale communi augmentetur, & ſæpe augmentatus in diaphanam aqueitatem tendat,* de qua porro alibi dicit, *quod in currentem formam nunquam reducatur, niſi addito metallo puro,* quod materialiter accreſcendo cum liquore hoc humido denuo liquorem ſiccum conſtituat, ſic & porro in ſua *metallurgia* ad artificialem mercurii corporum productionem requirit ſal commune, quorſum & conferatur anonymi Illius multa laude dignus Tractatus, *Catena Aurea Homeri* dictus pag. 75. Hæcce igitur nobis orthodoxa videntur, & tamdiu manebunt, donec melioribus, nempe juxta methodum mercurii analyticam (quod vero non facile eſt ſperatu) procedentibus convincamur, idque imprimis, quod mercurii effectus hiſce dictis principiis conſtituentibus inſigniter reſpondeat, unde & e. g. talem materiam fluidificantem ex ſalina proſapia petendam confirmare videtur facilis & penetrans mercurii in metalla, imprimis puriora, invaſio, nec non inſignis ejusdem efficacia reſolutoria lymphæ lentæ, viſcidæ, inquinatæ & coagulatæ in oeconomia vitali, de qua ultima præcipue in ſuccedentibus paulò prolixius agemus.

§. IV.

Præmiſſis hiſce poſitis faciliorem ſortiemur clavem ad mercurii effectus generales in corpore humano perluſtrandos & inquirendos, atque ita juxta noſtram in §. II. traditam definitionem primo occurrit metallum, ad & per intima ſubſtantialiter ſolutum, a quo, ceu principio mercurii

curii conſtitutivo, cum altero, nempe principio mercuriali, κατ' ἐξοχὴν ita dicto, coagmentato & exacte unito, præſtantiorem, efficaciorem & fortiorem mercurii effectum deducimus, ut inde intimas ad partes corporis humani penetret, adeoque noxiam illis inhærentem materiam, mediante dicto principio mercurificante, aggrediatur & expellat: & ita quoad alterum principium, *mercurium* noſtrum conſtituens, nempe terram ſalis communis mercurificantem dicimus, quod in hac eſſentia & proprietate effectus medicus mercurialium ſpecificus ſit quærendus & ponendus, propter quam & ſalina media, imprimis ſubtiliora & terra craſſiore calcaria deſtituta mucaginem viſcidam, tenacem, ſpiſſam & denteſcentem, mediante vehiculo aquoſo, reſerant, attenuant, & veluti fundunt, atque ita ſubtili ſua & penetrante virtute humores reddunt fluxiles; qui deinde una cum immixtis recrementis diverſæ indolis exitum inveniunt per ordinaria naturæ ſecernicula, ſive per catharſin, ſive emeſin, ſive per ſalivationem, interdum etiam per ſudorem vel urinam, aut quorſum natura vergit & diverſa uſurpandi methodo ejusdem mercurialis medicamenti a Medico experto ducitur.

§. V.

Recenſitâ generali *mercurii* energia ulterius progredimur & ad *ſpecialiora* hiſce principiis inſiſtentes accedimus; &, quoniam fundamento conſtituto, tantò facilior aditus ad reliqua, brevitatis cauſa tantùm nonnulla ſpecimina trademus *uſus* & *abuſus* mercurialium: & quidem primo loco *mercurii vivi*, prout aut internè aut externè uſurpari ſolet. *Interne mercurii vivi uſus* in inteſtinorum affectibus quibuſdam tutus deprædicatur, copioſius nempe ingeſtus à ℥ij ad ℔ ß vel ultra in affectu

iliaco

iliaco deſperato *miſerere* appellato; attamen non in omni ejus ſpecie locum habet, ſed præcipuum & non contemnendum habet uſum, propter mobilem & fluidam gravitatem, in convolvulo in ſpecie ita dicto, à cauſa ſua proxima aut mutuo inteſtinorum ingreſſu à prægreſſis nimiis & inordinatis, præcipuè autem convulſivis motibus exorto; porro in paſſione iliaca à ſcybalis induratis & quaſi torrefactis ortum ducente, ſi nihil obſtet, ſuam pariter præſtat operam: illa disjungendo, reſolvendo & ſeroſam humiditatem hûc apprimè quadrantem accerſendo, ut copioſa demum excrementorum attenuatorum fiat evacuatio & expurgatio; ſi verò tale malum ortum duxerit ab inteſtini ilei inflammatione, tunc *abuſui* potius talis *mercurii* adhibitio accenſenda, ut & ſi pro ſcopo generali laxante mercurius vivus ineptè & planè inconvenienter internè commendetur.

§. VI.

Uſum porro anthelminticum *mercurii vivi* & crudi nullus expertus facilè negaverit: in quem finem commendatur vulgò mercurii vivi p. j. cum ſacchari p. ij. vel iij. ad intimam uſque mixtionem & hinc productam pulveris cinereo-albi conſiſtentiam in mortario lapideo contriti; cui tamen crudiori & craſſiori præparationi meritò & præcipuè in ſubjectis tenerioribus & debilioribus, anteferimus illam mercurii vivi aquam, ita dictam hermeticam, cui mercurii character medicinalis tam potens & activus ob principium illud ſalinum ſubtile, quod in mercurio eſt, imprimitur, ut nullâ ponderis mercurii imminutione, vel notabili ad ſenſum extractione aqua hæc omnis odoris & ſaporis peregrini expers, juſtis & reiteratis doſibus hauſta inſigne præbeat remedium an-

thelmin-

thelminticum. E contra verò *mercurius vivus*, ſive per ſe, ſive ex mercurio dulci, vel ipſa cinnabari cum aliis odoriferis pinguibus accenſa, reviviſcens, periculoſè ſatis inſpiratur, vel admittitur intra fauces per tubulum: reſolutus enim in vaporem maximè nocivus nervis & nervoſis membranis deprehenditur, quod ipſum ſatis ſuperque teſtantur, qui mercuriô ſuas operationes inſtituunt, aurifabri, ſpecularii, & alii, qui utplurimum, imprimis ſi fuerint temperamenti ſiccioris & ſtrictioris, cum incautè vaporem *mercurii* inſpirant, ſpaſticis ſtricturis, dolorificis hinc inde cruciatibus, tremore artuum &c. affliguntur, imò & non raro aſthmate ſicco, complicatâ raucedine laborare obſervantur. Quapropter ſuffitum *mercurialem* à quibuſdam commendatum, in praxi hodierna ſelectiori nullum habere locum, ſed potius, inter abuſus numerandum judicamus.

§. VII.

Externus mercurii vivi uſus præ interno uſitatior & familiarior reperitur, & ſub variis modis, in diverſum vero quoque finem [in quem & vel copioſius, ut in morbis venereis, vel parcius reliquis admiſcetur] adhiberi ſolet, quippe ſcopo ſalivandi vel ſub forma *unguenti*, & hujus vel officinalis, vel ex tempore parabilis, vel *cinguli*, hujus iterum vel coriarii, vel lintei maſſa illa cinguli *Rulandini* famoſa, vel unguento alio adimpleti, vel denique *emplaſtri*, applicatur, quo pertinet admodum celebre iſtud empl. de ranis VIGONIS cum mercurii dupla vel tripla portione; aſt ex tribus hiſce modis uti unguenta mercurialia pro ſalivatione excitanda (quæ aſſidua unguenti ſemel vel bis mane & veſperi de die partibus magis exſanguibus, nempe juncturis & flexuris articulorum, brachiorum æ-

que ac tibiarum, periculoſe vero ſpinali medullæ, ut & juxta nonnullos periculoſius capiti deraſo, ceu pituitæ juxta HIPPOCRATEM metropoli, affrictione in conclavi calido acceleranda & promovenda eſt, & dehinc tertio vel quarto plerumque die expectanda) ſunt uſitatiſſima, ita & præ illis convenientiſſima judicamus, eo quod cingula æque ac emplaſtra ſegnius agant, & tardior, vel nulla penitus, præcipue emplaſtra gummatoſa ſequatur ſalivatio, unde recte WEDELIUS in *Amoenitatibus materiæ med.* Libr. II. S. II. C. XVI. p. 468. innuit, quod *emplaſtris mercurialibus æque ac Zona pro ſalivatione excitanda, non niſi ſecundario vel in ſubſidium uſus ſit.*

§. VIII.

Transgredimur nunc ab hoc generaliori & univerſaliori ad *particularem* & *ſpecialiorem* magis *mercurii vivi uſum externum*, qui ſub variis quoque formis applicatus eximia & prorſus ſingulari pollet facultate, diſſipandi, reſolvendi & diſcutiendi in diverſis doloribus, affectibus arthriticis, tumoribus & ſtaſibus lymphæ, maxime autem hiſce venereæ indolis exiſtentibus. Quem in finem laudatiſſimo veniunt uſu emplaſtra officinalia e. g. Empl. de ran. cum merc. *Vigonis*, *Zwelff. Pharm. Hag.* &c. ut & cum diſtinctione & pro re rata, non omiſſis internis convenientibus, empl. oxycroc. diaph. Mynſ. diach. cum vel ſine gumm. de ammon. de melil. ſantalin. &c. mercurio impraegnata: Sic unguenta mercurialia in ſcabie humida & venerea eventu ſalutari inunguntur tarſis & carpis, ita & emplaſtra laudabilis exiſtunt efficaciæ ad dolores ex lue gallica ſubortos ſedandos, in bubonibus venereis dolorificis diſcutiendis & ſopiendis, in nodis gallicis, ſtrumis & parotidibus reſolvendis & diſcutiendis; pari effectu & ſi-

ne præcedentibus non diſpari ſe gerit mercurius cum tereb. oleo laur. vel aliis extinctus, vel cum empl. de ammon. ſaponat. *Barbette* remixtus; Sic quoque ad ambitus calloſos in ulceribus, ut & ſpeciatim ani fiſtula &c. reſolvendos cum emollientibus conjunctus apprime convenit, nec non porro laminæ plumbeæ illitus mercurius ganglia optime diſcutit. Interea in tumoribus & ſtaſibus ſanguineis mercurius externe applicatus ceu inconveniens abuſui eſt adſcribendus.

§. IX.

Ex hactenus dictis mercurialium efficacia quanquam ſatis liqueat, nihilominus tamen & nonnulla de *præparatis uſitatioribus*, pro circumſtantiarum varietate præ crudioribus merito commendandis & adhibendis, referemus, inter quæ commode prius *ſublimata* pertractabimus: occurrit itaque primo *mercurius ſublimatus communis*, intenſe corroſivus, propter intimum cum ſpirituoſa concentratiſſima ſalino-acidorum portione connubium, ut venenum in regno minerali arſenico ſecundum exhibeat, unde & intra corpus vivum delatus præſentiſſimo non caret periculo, quin indubitato vel θανάσιμον & funeſtum pariat eventum, vel ad minimum arthriticos, contractorios & ſpaſmodicos poſt ſe relinquat ſchematiſmos, ni qualitates ejus nocivæ imminentes potenter invertantur, vel tempeſtive avertantur. *Uſus* vero ejusdem in chirurgicis non penitus rejiciendus eſt: nam, ut nunc taceamus ſepticum & mundificantem illius uſum in ulceribus inveteratis, ſordidis, venereis & fere incurabilibus, tantum præcipua quædam & magnarum virium remedia hîc producemus, quibus parandis mercurius ſublimatus inſervit; Si enim hic cum mercurio vivo exacte commixtus igne

gradatim, & circa finem non ita intenſè aucto, aliquoties ſublimatur, exſurgit inde *aquila* ſeu *draco mitigatus* quibuſdam, communiter verò *mercurius dulcis*, ſed comparativè ita dictus, quia mediante mercurii vivi principio conſtitutivo ſæpius dicto mercurificante ad alcalinam naturam magis accedente, unde & mercurius Rex alcalium haud paucis audit, ſalia mercurii ſublimati corroſiva acida abſorbentur, invertuntur & omni acredine corroſiva exuuntur, ut demum poſt legitimam præparationem nulla acrimonia, nulla acerbitas vel adſtrictio, quod inter alia præcipuus eſt mercurii dulcis benè præparati character, guſtu percipiatur.

§. X.

Uſum hujus *mercurii ſublimati dulcis* ſi conſideremus, ſanè fatendum, quòd non ſolùm mirum in modum & multò potentius, quàm mercurius crudus, coagula quæcunque lymphalia diſſolvat, & mucoſas lentasque viſciditates evacuet, ſed & ſi rite præparatus ſit, omnibus ferè præcipitatis, præcipuè communibus cum corroſivis factis, ob tutam omnino & benignam operationem, palmam præripiat: *primarius* autem uſus ejuſdem, uti aliàs omnium mercurialium, ob energiam præpotentem, & malignitatis venereæ, offibus etiam infixæ, reſolutoriam, quaſi ſpecificus in lue venerea, & in variis mali moris corruptelis à tali inquinamento venereo inductis, præcipuè fixioribus, gonorrhœa virulenta inveterata, nodis gallic s, bubonibus venereis &c. non ſatis deprædicandus, ſcopo tam ſalivatorio, ſi in refractiori doſi continuetur, quàm purgante: *ſecundariò* verò & quaſi per indi ectum in aliis affectibus inveteratis & renitentioribus, ut & reliq uis acutioribus quandoque, in quibus

ſtaſes

ſtaſes lymphæ viſcidæ, mucoſæ & corruptæ ſunt reſolvendæ, attenuandæ & colliquandæ, *mercurius dulcis* pharmacis aliis purgantibus & alterantibus neceſſariis immixtus ſubſtantiæ ſuæ proprietate inſervit ad ſerum mucidum κάτω educendum, in ſcabie humida, aſcite, colica flatulenta, febre catarrhali minus æſtuoſa, nec non tertiana; in raucedine pro affluxus humorum derivatione, in adultorum variolis præſervandis, vel illorum materia activa ſubtili commota aliquatenus in principio ſubtrahenda, in vermibus necandis & profligandis, imò & in ſcabie retropulſa, nec non in infantum morbis lymphalibus, mucoſisque corruptionibus & ſtaſibus, ſatis ſecurè, modò pro ratione ætatis & idioſyncraſiæ doſis obſervetur, cum inſigni efficacia adhibetur.

§. XI.

Facimus nunc progreſſum ad alias famoſas mercurii præparationes, nempe *calcinata* & *præcipitata*, quæ præcipuè permultorum ſubiere tentamina, dum chimici mercurium, vel ſpirituum corroſivorum acidorum, vel metallorum puriorum, ut ſolis & lunæ, aggregativâ connexione, vel denique, per ſe, mediante igne è volatilitate ſua penitus deturbare, & in ſoliditatem & duritiem metallicam perfectam argenteam vel ſolarem, vel ad medicinam fixiorem redigere collaborarunt illius ſpe maximè fruſtrati, dum mediantibus ſpiritibus corroſivis, nil niſi pulverem ſiccum, & pro ratione proceſſus, laborisque varietate, diverſicolores præcipitatos, utpote *album, flavum, ſubviridem, incarnatum* & *rubrum* impetrarunt, & quoniam illam bonitatem & naturam *mercurii dulcis* ritè præparati non accedunt (excepto illo arcano corallato Crollii, nec non præcipitato albo, ex mercurii cum

ſpiritu nitri ſolutione, & aquæ ſalſæ præcipitatione parato) imprimis verò communia illa præcipitata per acidum vitrioli, ut & ſulphuris, in pulveriſabilem formam redacta, & vomitivo-cathartcicos effectus nimis vehementes, imo nonnunquam anxios, præcipuè cum immodeſtia adhibita in ſubjectis ſenſibilioribus, non absque inſtanti periculo, cum torminibus ingentibus & ardoribus inflammatoriis, maculas rubicundas, poſt obitum ſectione apparentes, in primis viis hinc inde ſpargentibus, ſtipatos, in agendo profectò haud aliter, quàm mercurius ſublimatus corroſivus vulgaris à mercurio vivo ſemiſaturatus, ob corroſivam, ſubtilem, impactam & concentratam acrimoniam, ſepſinque potenter cauſticam plurimos ad orcum præcipitant, vel ad minimum etiam in pauca admodum doſi propinata ſtricturam glandularum enormem cauſantur, & hinc evacuationem, vel per emeſin, vel per catharſin, vel denique ptyaliſmum, copioſam & impetuoſam edere ſolent, potius exulent, quàm cum magnis encomiis à nobis trahantur in uſum medicum. *Externè* verò effectum exhibent ſepticum, & cum eroſione ſubtili fortiter colliquantem & abſtergentem, unde tum aliis, tum imprimis venereis ulcerationibus modicè uſurpata apprimè quadrant.

§. XII.

Si vero mediante auro *mercurius*, quoad qualitates ſuas exceſſivè activas, à principio iſto ſalis mercurificante dependentes, aliquatenus infringatur, tunc audit *præcipitatus metallicus ſolaris*, quò pertinent *aurum vitæ* HARTMANNI & *Hercules* BOVII Medici in Italia antehac celeberrimi &c. Verùm facilis eſt judicatio, quod tali modo præparatus *mercurius*, tam ex auri additione accumulatus,

quam

quam illo ipſo mediante, ut fixiſſimo corpore, ad aliqualem fixitatem perductus, in tantum medicinam præbeat præ cæteris temperatiorem, & in agendo moderatiorem; an vero etiam uſum eximium & in medicina præ cæteris bene præparatis mercurialibus magnifaciendum, & ſumma laude evehendum præſtet, maxime dubitamus, præcipue quia aurum, cujus ſimpliciter talis virtutes & qualitates ſpecificæ, cordiales, roborantes &c. olim ſatis deprædicari ſolitæ, mox mox penitus fermè evanuerunt, non niſi ſubſtantialiter huic præcipitato inexiſtit: Longè magis autem averſandum reputamus *mercurium præcipitatum lunarem*, non tam ob accretionem veneream argento ſubinde magis vel minus communem, quàm ideo, quod multo minus, quàm ſolaris, fixatus, vi draſtica non deſtituatur. Præ omnibus hiſce verò nobis arridet illa *mercurii vivi* per ſe in pulverem fixiorem mutatio, in cujus præparatione ſola ignis moderati diuturna tortura excedens illud fluidum mercuriale attemperatur, ſubigitur, & ſucceſſive invertitur, ut demum ſub forma pulveris ſicci rubentis compareat, & ſeſe fixiorem, eo impulſu, quo antea, certe non dimovendum ſiſtat, adeoque hinc præ aliis, ſi recte præparetur, mitiori energia, potenti tamen viſcidi humoris reſolutoria, diaphoreticam magis, quàm ſalivatoriam vel purgatoriam, inducat & exſerat efficaciam.

§. XIII.

Cum itaque hactenus *mercurii* tam *vivi*, quam etiam præparatorum ex parte *uſum* & *abuſum* perſcrutati ſimus, pauca quædam adhuc, ne propoſiti noſtri limites transgrediamur, circa *abuſum* obverſantia proferemus: ad cujus evitationem jam in præcedentibus præter alia indicavimus, quod ſanguinem ſtricte ita dictum mercurialia non

reſol-

reſolvant, adeoque in ſanguinis ſpiſſeſcentia, grumeſcentia, ſtagnatione, ſtaſibus, & hinc enatis activioribus inflammatoriis morbis, ut & omnibus, in quibus intentio naturæ ad reſolutoriam ſanguinis ſtaſeos diſcuſſionem collimat, minus locum habeant, ſed plane nocua potius exiſtant, ita & in ſcorbuto, cujus cauſa continens eſt ſanguinis grumeſcentia, a lympha ſeroſo-ſalſa exorta, æque nocent, eo quod 1) mercurialia ſanguinis grumos non attenuent & diſſolvant, eorumve coagulum penetrent 2) quod in agendo penetrantiora exiſtant in lympham acido quaſi fermento coagulatam, ut in lue venerea, 3) ſalia ſcorbutica ratione principii ſalis mercurificantis hoc modo adhuc magis exacerbent, quibus accedit 4) quod humiditatem limpidam, ad reſolutionem ſanguinis grumoſi facilitandam, primario & inſtrumentaliter neceſſariam diſjiciant inſuper & fundant; unde patet, ſcorbuticam intemperiem mercurialibus potius intendi & augeri: quod & ipſum ſatisſuperque commonſtrat experientia quotidiana, ſiquidem imprimis ſcorbutus in pluribus propter convenientiam, ſimilitudinem, ut & proportionem ſymptomatum cum lue venerea analogus, ratione idenditatis cauſæ continentis verò penitus anomalus, diverſus & contrarius, male cum mercurialibus tractatus, in lipothymicos, paralyticos &c. ni penitus funeſta ſubſecuta ſit cataſtrophe, deſiiſſe eventus obſervatum eſt: Quales *abuſus*, qualiaque experimenta vero, præter reliqua communiter non niſi ex ignorantia, audaciæ & jactantiæ filia, ab indoctis & cæteris in republica Apollinari hoſpitibus, quicunque etiam ſint, vel Theologiæ cultoribus ultra ſuam ſphæram & tramitem contra Dei ordinem excurrentibus & aberrantibus, vel in ſpecie ita dictis circumforaneis, agyrtis &c. hujus

jus generis, vel pharmacopoeis, vel aliis in alma arte medica & ſtudio tam nobili, a Deo originem ducente, & hinc non temerarie, neque pro cujuslibet voluptuoſo pruritu, & quoad hæcce execrando inſtinctu tentanda, tractanda, & exercenda, imprimis vero a communibus quibusdam chirurgis artis medicæ non peritis & ſanitatis humanæ perpetuis & petulantibus inſidiatoribus inter reliquam temeritatem aſſuetam, nec coram Deo, nec coram hominibus vel Magiſtratu, utpote Cui Salus publica ſuprema Lex eſſe debet, excuſandam & tolerandam, committuntur.

§. XIV.

Reſtant quidem adhuc multa, aſt, quia inſtituti noſtri ratio ab ulterioribus (in futurum tamen, ſi B. L. noſtra in re tam ardua conamina, & de hacce materia ſubſtrata propoſita vel æqui bonique conſulat, vel ſi ipſi quædam dubia & minus ad curata videantur, nobis candide & amice illa ipſa communicare non dedignetur, forſan, Deo nobis vitam largiente, adhuc dicendis, imo & hiſce jam breviter dictis magis magisque illuſtrandis & dilucidandis) nos revocat, abrumpimus, atque ita in devotiſſima & humilima gratiarum actione Deo T. O. M. non ſolum pro annis academicis, principiis artis medicæ fundamentalibus, & cæteris, praxi clinicæ addiſcendæ deſtinatis, felicem, fauſtumque exitum nunc demum aſſequentibus, ſed & pro præſenti noſtra Inaugurali Diſſertatione conſcribenda vires neceſſarias largienti, exſolvenda hiſce imponimus

F I N E M.

Cæteri verſu decorent ſonoro,
Quas meres laudes Medicas per artes,
Atque DOCTORIS titulos celebrent
Syrmate longo.
Gratulor claros potius decores,
Quos Tibi noſtrum meritos Lyceum
Jam dedit. Vergant, voveo, in ſalutem
Corporis ægri!

J. Borellus, Med. D. & P.P.

Affligant quamvis, crucientque dolore furente
Innumeri & varii mortalia pectora morbi,
Hos tamen adverſus validis accingeris armis,
Qualia in Aonio data ſunt Tibi cudere monte.
Vade ergo auſpiciis fauſtis, *Doctiſſime Rauchi*,
Poeoniæque juvet didiciſſe fideliter artes
Militiæ, ut valeas victor proſternere quævis
Humanæ vitæ minitantia fulmina mortis.
Læta Tibi ex ſummo veniat victoria Olympo,
In cujus manibus cunctorum eſt morsque, ſalusque.

J. Casp. Santoroc, P.P.